

30 Σεπτεμβρίου 2023

Αρχιμ. Ελισαίος Καθηγούμενος Ι.Μ. Σίμωνος Πέτρας: Ο Μητροπολίτης Τρίκκης και Σταγών Διονύσιος Χαραλάμπους

[Άγιοι - Πατέρες - Γέροντες](#) / [Γέρ. Ελισαίος Σιμωνοπετρίτης](#) / [Συναξαριακές Μορφές](#)

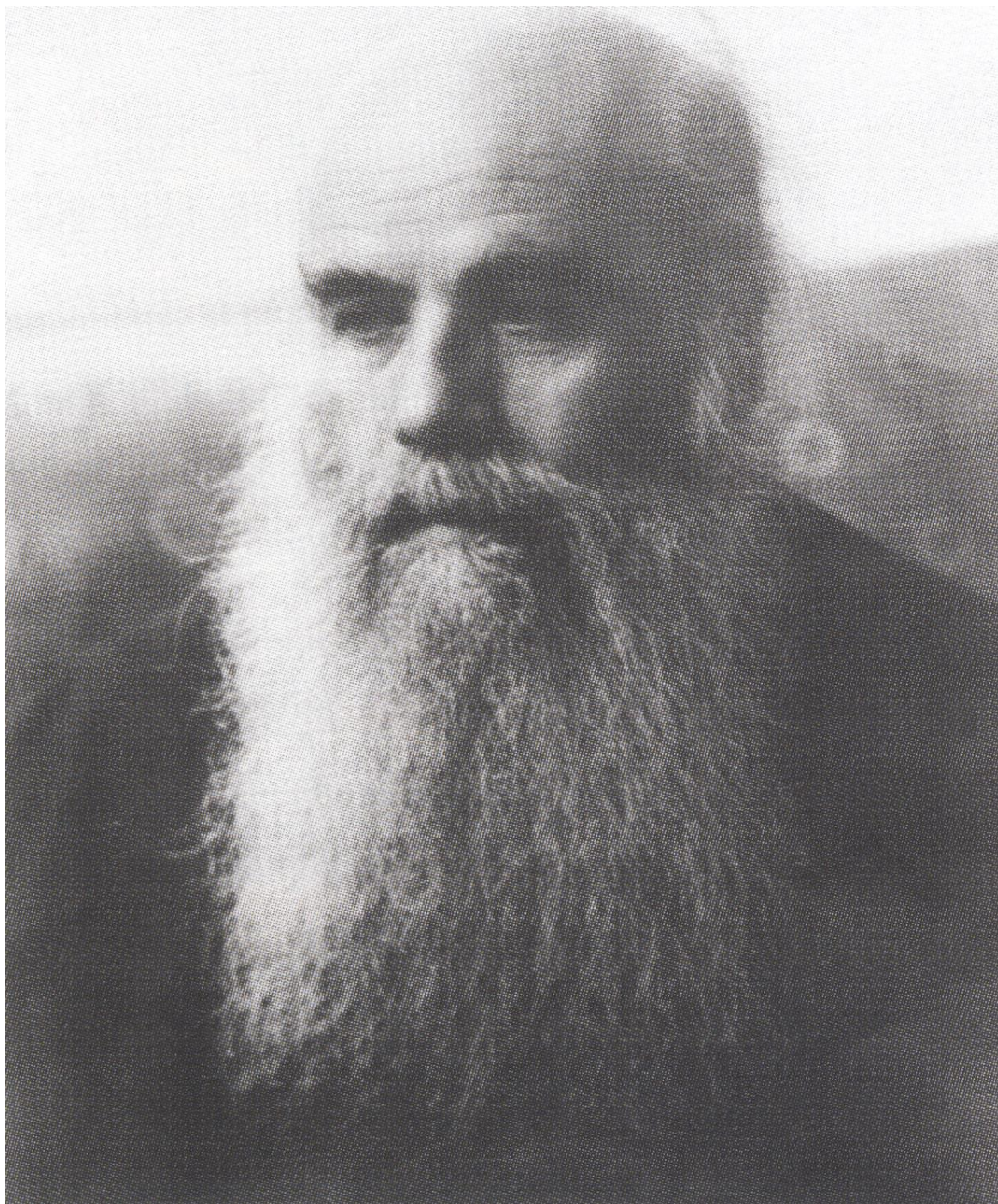
**Ο Μητροπολίτης Τρίκκης και Σταγών Διονύσιος Χαραλάμπους,
«Ανατολικός Ορθόδοξος Μοναχισμός»**

Η επανέκδοση προσφάτως δύο βιβλίων: «Ανατολικός Ορθόδοξος Μοναχισμός» τ. Α και Β από την Ιερά Μονή Παντοκράτορος Κερκύρας, και «Μάρτυρες», από την Ιερά Μονή Κοιμήσεως Θεοτόκου Βυτουμά Καλαμπάκας, δίδει στους νεωτέρους την ευκαιρία να γνωρίσουν μία μεγάλη μορφή της Εκκλησίας, τον μακαριστό Μητροπολίτη Τρίκκης και Σταγών κυρό Διονύσιο Χαραλάμπους, πρότυπο επισκόπου και στύλο της μοναχικής αναγεννήσεως στα τέλη του 20ού αιώνας.

Στο Μητροπολιτικό του γραφείο λίγο καιρό πριν από την κοίμησή του.

Ο μακαριστός Διονύσιος Χαραλάμπους γεννήθηκε το 1907 στο Αβτζιλάρ (Κυνηγοί) Αδραμυττίου της Μικράς Ασίας(1). Οι γονείς και δύο αδελφές του κατακρεουργήθηκαν κατά την μικρασιατική καταστροφή. Στην συγκλονισμένη καρδιά του εφήβου, πού κατέφυγε στην Μυτιλήνη, η φιλανθρωπία του Θεού άναψε φλόγα μεγάλη. «Η πατρική του Κυρίου χειρ έφερε το χειμαζόμενον πλοιάριόν μου εις εύδιον λιμένα. Γηραιός, πεπειραμένος και διά πολλών αρετών κεκοσμημένος άγιος Γέρων, χειραγωγήσας με, μοί ήνοιξε την «Πύλην του Ουρανού»(2). Δέκα χρόνια εμόνασε στην Ιερά Μονή Μεγίστης Λάυρας Αγίου Όρους. Στην συνέχεια σπούδασε στην Αθωνιάδα Σχολή και κατόπιν στην Θεολογική Σχολή της Χάλκης. Το 1934 χειροτονήθηκε εκεί διάκονος και το 1935 πρεσβύτερος.

Πέρα από το γενικότερο ποιμαντικό και συγγραφικό του έργο, ο μακαριστός επίσκοπος εργάστηκε και για την αναβίωση και οργάνωση του μοναχισμού στα Μετέωρα.

Στα 1940-42 υπηρέτησε ως ιεροκήρυκας στην Μητρόπολη Μηθύμνης και ανέλαβε την ηγουμενία της Ιεράς Μονής Λειμώνος. Τον Αύγουστο του 1942 τον συνέλαβαν οι Γερμανοί με την κατηγορία ότι περιέθαλπε Βρετανούς στρατιώτες, τον βασάνισαν και τον κατεδίκασαν σε δεκαετή ειρκτή.

Μεταφέρθηκε στο στρατόπεδο Παύλου Μελά στην Θεσσαλονίκη. Εκεί τελούσε συχνά την θεία Λειτουργία, κήρυττε, εξομολογούσε και ενίσχυε τους κρατουμένους. Κινητοποιώντας, ακόμη, όλη την φιλόνητη Θεσσαλονίκη, έσωσε

από τον εκ πείνης θάνατο πολλούς(3).

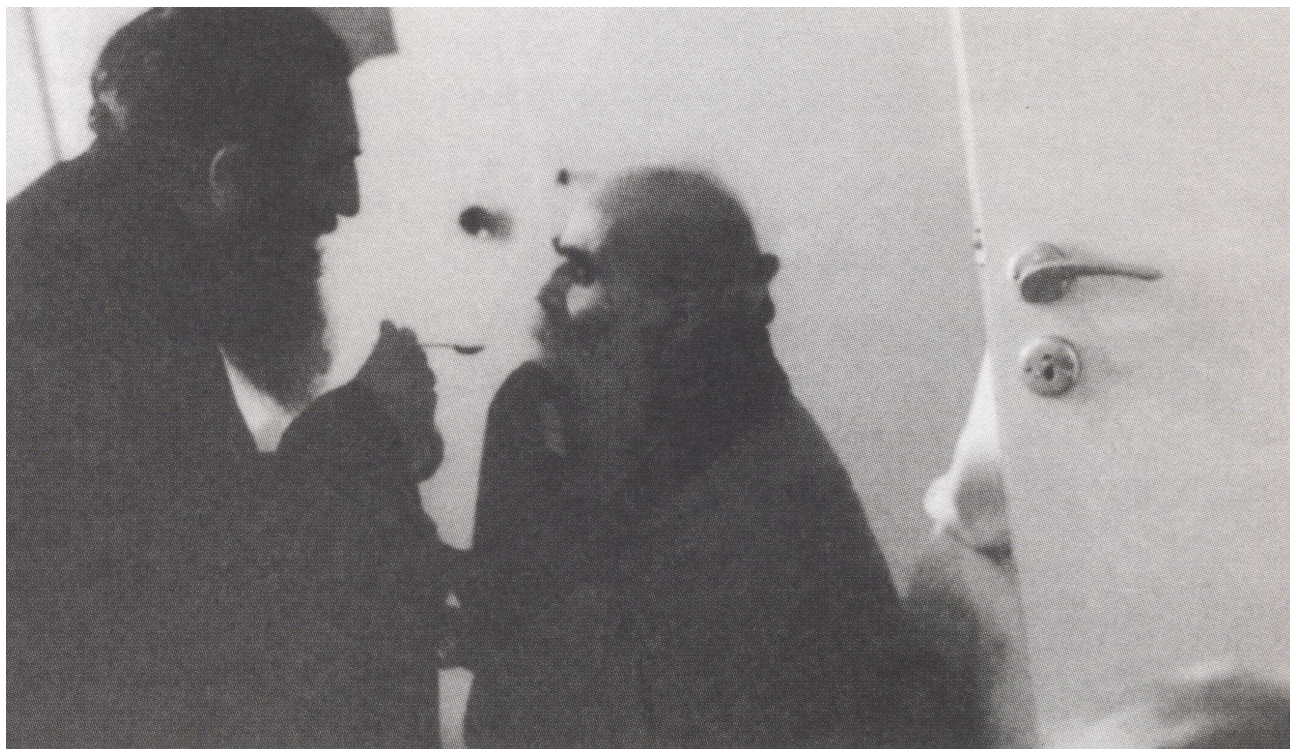
Απέκρουσε την χάρη πού του δόθηκε(4). Ζητώντας να συγκακοπαθήσει με το ποίμνιο, βρέθηκε για τρία χρόνια στα γερμανικά στρατόπεδα Στόουν και Μπερνάου, όπου υπέστη φρικτά βασανιστήρια(5). Έφθασε «πλειστάκις παραπλησίον του θανάτου»(6).

Με την απελευθέρωση εργάσθηκε για την συγκέντρωση και την επιστροφή των Ελλήνων κρατουμένων στην Ελλάδα. Στην συνέχεια διακόνησε ακαταπόνητα στην Μυτιλήνη, στην Ναύπακτο και στο Καρπενήσι, και οργάνωσε στην Κύπρο την Ιερατική Σχολή «Απόστολος Βαρνάβας». Το 1951 εξελέγη Μητροπολίτης Λήμνου.

Θαυμάσια μαρτυρία για τον καθημερινό τρόπο ζωής του κατά την οκταετία της ποιμαντορίας του εκεί δίδει ο πολίος Αρχιμανδρίτης π. Ηλίας Μαστρογιαννόπουλος:

«Η προσευχή στην Λήμνο επλησίαζε το «αδιαλείπτως» και το «εν παντί» [...]

Το σπίτι εκείνο ήταν πραγματικά μια Επισκοπή με την παλαιοχριστιανική έννοια, ήταν ένα μάτι και μια καρδιά πού επισκοπούσε μέρα-νύχτα με ασταμάτητη αγάπη και εγρήγορση τους πάντας και τα πάντα. Δεν ήταν «Μητροπολιτικό μέγαρο» [...] Καλλίτερα θα μπορούσε να ονομασθή Κοινόβιο. «Μοναστήρι», σαν τόπος ασκήσεως και προσευχής, «Αδελφότης», σαν τόπος αγάπης και αδελφосύνης, «Φροντιστήριο», σαν τόπος ποιμαντικής και ιεραποστολικής εκπαιδεύσεως. [...] Στις υψηλές θεωρίες κοινωνιολόγων και φιλοσόφων του αιώνας, η Λήμνος απαντούσε εμπράγματα με την σιωπηλή της επανάσταση, [...] ότι και στις μέρες μας μπορεί να περπατήσει ο Ιησούς ανάμεσα μας»(7).

«Σώμα και αίμα Κυρίου εις ζωήν αιώνιον» από τον μακαριστό Μητροπολίτη κυρό Πολύκαρπο

Το 1959 μετατέθηκε στην Ιερά Μητρόπολη Τρίκκης και Σταγών, η οποία στα χρόνια του έζησε την κορύφωση της πνευματικής ανθήσεως.

Η καταδπάνηση σωματικών και πνευματικών δυνάμεων υπήρξε γι' αυτόν «ηφαιστειακή». «Σε όλες τις εκδηλώσεις του ήταν μια ύπαρξη αφημένη, μετέωρη στην άβυσσο του Θεού, μια ύπαρξη εν κινδύνω»(8). Το τέλος ήλθε στις αρχές του 1970, μετά από μακρά και επώδυνη ασθένεια, κατά την οποία έδειξε πώς συμπεριφέρεται «ο πιστός στον πόνο και στον θάνατο»(9). «Εκείνη η ολίγο πονεμένη σάρκα, τυλιγμένη εις τον μοναχικόν εντάφιον σάκκον, ασήμαντος, αμελητέα»(10) έκρύβη ως κόκκος σίτου στο βάθος της γης, στην Ιερά Μονή Βυτουμά.

Πέρα από το γενικότερο ποιμαντικό και συγγραφικό του έργο,(11) ο μακαριστός επίσκοπος, σε εποχή επιφυλάξεως και άγνοιας γύρω από τον μοναχισμό, εργάσθηκε για την αναβίωση και οργάνωσή του στα Μετέωρα.(12) Στο πλαίσιο αυτής της μοναστικής αναγεννήσεως εκεί «ο μηδέποτε λησμονήσας την μοναχικήν του ιδιότητα» επέλεξε και κατέταξε τα πατερικά κείμενα πού συνθέτουν το Ανθολόγιο «Ανατολικός Όρθόδοξος Μοναχισμός» (1969).

Η προσφορά αυτή προς όσους «θεικώ έρωτι πτερούμενοι» εγκαταλείπουν χάριντες τα εγκόσμια και αποσύρονται «αγαλλομένω ποδί» εις τόπους ερημικούς και ησυχίους, απηλλαγμένοι δε της δουλείας των ανθρωπίνων αναγκών, έργον και υπόθεσιν της ζωής τους κάμνουν την αδιάλειπτον του εν Τριάδι Θεού δοξολογίαν

και την διά συνεχούς και πολυμόχθου ασκήσεως νέκρωσιν των παθών και την τελείαν βίωσιν εν Χριστώ Ιησού»,(13) είχε στόχο τον αναβαπτισμό του Μοναχισμού στην σκέψη των πατέρων, πού ειλικρινά τον αγάπησαν και τον έζησαν με συνέπεια.

Την επανέκδοση του ανθολογίου αυτού με προσθήκη δικής της μεταφράσεως και ευρύτατων σχολιασμών επάνω στα μοναχικά θέματα πού προκύπτουν από τα πατερικά κείμενα, επιχειρεί με τον ίδιο στόχο η Οσιολογιωτάτη Καθηγουμένη της γυναικείας Ιεράς Μονής Παντοκράτορος Σωτήρος Χριστού Γερόντισσα Ευφημία, πνευματικόν τέκνον του μακαριστού Μητροπολίτου Κερκύρας κυρού Πολυκάρπου, και η συνοδεία της, πού βρίσκεται στο χωριό Άγιος Αθανάσιος Κερκύρας.

Η μετάφραση παρατίθεται μαζί με τα αγιασμένα κείμενα, τα αξιέπιστα στο κάλλος της εκφοράς του λόγου, μόνο για να βοηθά στην ανάγνωσή τους. «Οι σχολιασμοί πού ακολουθούν στο β' μέρος κάθε τόμου δεν έχουν πρόθεση να μονοπωλήσουν την ερμηνεία. Συνοψίζουν ακροθιγώς την συμβολή της ακαδημαϊκής θεολογίας, κυρίως όμως δίνουν μαρτυρία των οσίων Γερόντων της εποχής μας πάνω στα ίδια θέματα και προσθέτουν στοιχεία και προβληματισμούς από την καθημερινή πείρα της οδού του μοναχισμού, περισσότερο για να καλέσουν σε συνεισφορά αυτής της πείρας και σε ουσιαστικό προχώρημα της διαμοναστηριακής επικοινωνίας. Ο μακαριστός Μητροπολίτης Τρίκκης Διονύσιος θα εύχεται ασφαλώς στην άνω Μονή τώρα, σε καιρούς συμβατικών θεσμών και διολισθήσεων στην εκκοσμίκευση, να συμβάλει το ανθολογίό του, έτσι όπως το ενέταξε η εκδότρια Μονή στην δική της σπουδή επάνω στον Μοναχισμό, «στην ζωντανή βίωση του νοήματός του, των «όρων» εκείνων πού διασώζουν την συνείδηση της αμαρτωλότητας και προϋποθέτουν την ελευθερία από την ανάγκη ατομικής καταξίωσης και κύρους: της θείας αγάπης, της ασχημάτιστης αυτοπροσφοράς, της ταπείνωσης και του χαροποιού πένθους».(14)

Οφείλουμε και από την θέση αυτή να εκφράσουμε τα θερμά συγχαρητήρια στην Γερόντισσα Ευφημία για;την εγκοπή και φιλόπονη προσπάθεια, τόσο της ίδιας, όσο και της θεοφιλούς τριακονταμελούς αδελφότητός της για την αξιέπαινη ιδέα να επανεκδώσουν σε απλουστευμένη μορφή τα ανθολογούμενα από τον αοίδιμον Ιεράρχην πατερικά κείμενα. Ακόμη να συστήσουμε εγκάρδια και ανεπιφύλακτα την εν λόγω έκδοση ως «πάνυ σπουδαίαν και ωφέλιμον» και να ευχηθούμε «τοις εντευξομένοις» να βρουν ανάπαυση ψυχής από την σοφία των αγίων πατέρων της Εκκλησίας μας, πού αγάπησαν τον μοναχισμό όσο τίποτε παραπάνω στην ζωή τους.

Με τέτοιους «όρους», κατά την οδηγία των Πατέρων, προσφέρεται στην εν χάριτι θεραπεία η πεπτωκυία φύση μας και, πέρα από κατάλοιπα του κόσμου τούτου, χωρεί αδιάλειπτα και σεμνά στην συνάντηση με τον «Ερώντα και Ερώμενον Κύριον».(15)

ΥΠΟΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ:

(1) βλ. περισσότερα βιογραφικά στοιχεία: Πρωτοπρ. Πολυκάρπου Γ. Τύμπα, Ο Μητροπολίτης Τρίκκης και Σταγών Διονύσιος (Μια λαμπρά ενδεκαετία), Αθήναι 1988.

(2) βλ. Μοναχισμός και Σύγχρονος κόσμος, Αθήναι 1963, σελ.11-12.

(3) Δράση αξιοθαύμαστη για την οποία ο ίδιος τίποτε δεν αναφέρει στο βιβλίο του Μάρτυρες, βλ. σελ. 76-86, 92, 96, 112. βλ. επίσης ανάτυπο περιοδ. Ανάπλασις, Ο Τρίκκης και Σταγών Διονύσιος – ένας Άγιος Ιεράρχης, Αθήναι 1971, σελ. 53.

(4) Βλ. Μάρτυρες, έκδ. Ιεράς Μονής Κοιμήσεως Θεοτόκου Βυτουμά Καλαμπάκας, σελ. 12-13 και 100.

(5) Στα τέλη του, ο ιατρός πού τον νοσήλευε είδε κατάπληκτος στο σώμα του μία τεράστια ουλή από καυτό σίδερο (βλ. ανάτυπο Ο Τρίκκης και Σταγών Διονύσιος, ό.π., σελ. 31, Κ. Κούρκουλα, Ο Τρίκκης Διονύσιος, ο γνήσιος και κρατερός αγωνιστής).

(6) Μητροπ. Τρίκκης Διονυσίου, Ιεροί Παλμοί, Αθήνα 1962, σελ. 147.

(7) Αρχιμ. Ηλία Μαστρογιαννοπούλου, «Λήμνος, ένα νησί...», στο παραπάνω ανάτυπο του περιοδ. ανάπλασις, σελ. 36-43.

(8) Βλ. Ιγν. Σακαλή, «Το χρονικό μιας συγγραφικής προσπάθειας», στο ίδιο ανάτυπο, σελ. 104.

(9) Τίτλος έργου του, βλ. σημ. 10.

(10) Ιγν. Σακαλή, ό.π., σελ. 103.

(11) Από το πλήθος των συγγραφών του ξεχωρίζουν: Η ιερωσύνη κατά τον Χρυσόστομον, ²1957, Πατρικαί νουθεσίαι Α΄ Β΄ Γ΄ Δ΄, 1958-1968, Πιστοί άχρι θανάτου, 1959 (Βραβείον Ακαδημίας Αθηνών), Ο πιστός στον πόνο και στο θάνατο, ²1960, Μάρτυρες, ⁶2004, Ο πιστός οικονόμος, ³1961, Πατερικόν Κυρια-κοδρόμιον, 1968, Ανατολικός Όρθόδοξος Μοναχισμός, ¹1969, ²2003.

(12) Οι βασικότεροι συνεργάτες και υποτακτικοί του στήριξαν, επίσης, τον μοναχισμό στους τόπους της διακονίας τους και ίδρυσαν ή επάνδρωσαν αργότερα μοναστήρια στὰ Μετέωρα, Άγιον Όρος, Ορμύλια και Κέρκυρα.

(13) Ανατολικός Όρθόδοξος Μοναχισμός, Πρόλογος του ανθολόγου, έκδ. Ιεράς Μονής Παντοκράτορος Κέρκυρας, τ. Α΄, ²2003, σελ. 14,16.

(14) Ανατολικός Όρθόδοξος Μοναχισμός, ό.π., Εισαγωγικό σημείωμα Β΄ έκδοσης, σελ. 18-19.

(15) ό.π., σελ. 19.

Πηγή: Περιοδικό Πεμπτουσία, τχ. 17, σελ. 112-115.